

Finanční autonomie obcí

Miroslav MATEJ

ředitel odboru

Financování územních rozpočtů

Ministerstvo financí

Prosinec 2018

Legislativa

Územní struktura

**Kompetence a jejich
financování**

Stav obecních financí

**Kam směřovat obecní
finance**

Legislativa

- 1/1993: Ústava ČR
 - právo na samosprávu, rozsáhlá autonomie (vč. finanční)
 - obce jsou veřejnoprávní korporace, mají vlastní majetek
 - stát může zasahovat do činnosti obcí pouze pokud to vyžaduje ochrana práva a pouze způsobem stanoveným zákonem
 - výkon státní správy může být obcím svěřen pouze pokud tak stanoví zákon

Ministerstvo vnitra

- 128/2000 Sb., o obcích
- 129/2000 Sb., o krajích
- 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

Ministerstvo financí

- 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní
 - a prováděcí vyhláška o **procentním podílu jednotlivých obcí** na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů
- 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě
- 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC a dobrovolných svazků obcí
- 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Územní struktura

Základní územní samosprávné celky

- **obce (obce, města, 23 statutárních měst)**

– 1950: 11 000 obcí	1988: 4 100 obcí
– 1970: 7 500 obcí	2017: 6 254 obcí

Vyšší územní samosprávné celky

- **kraje**

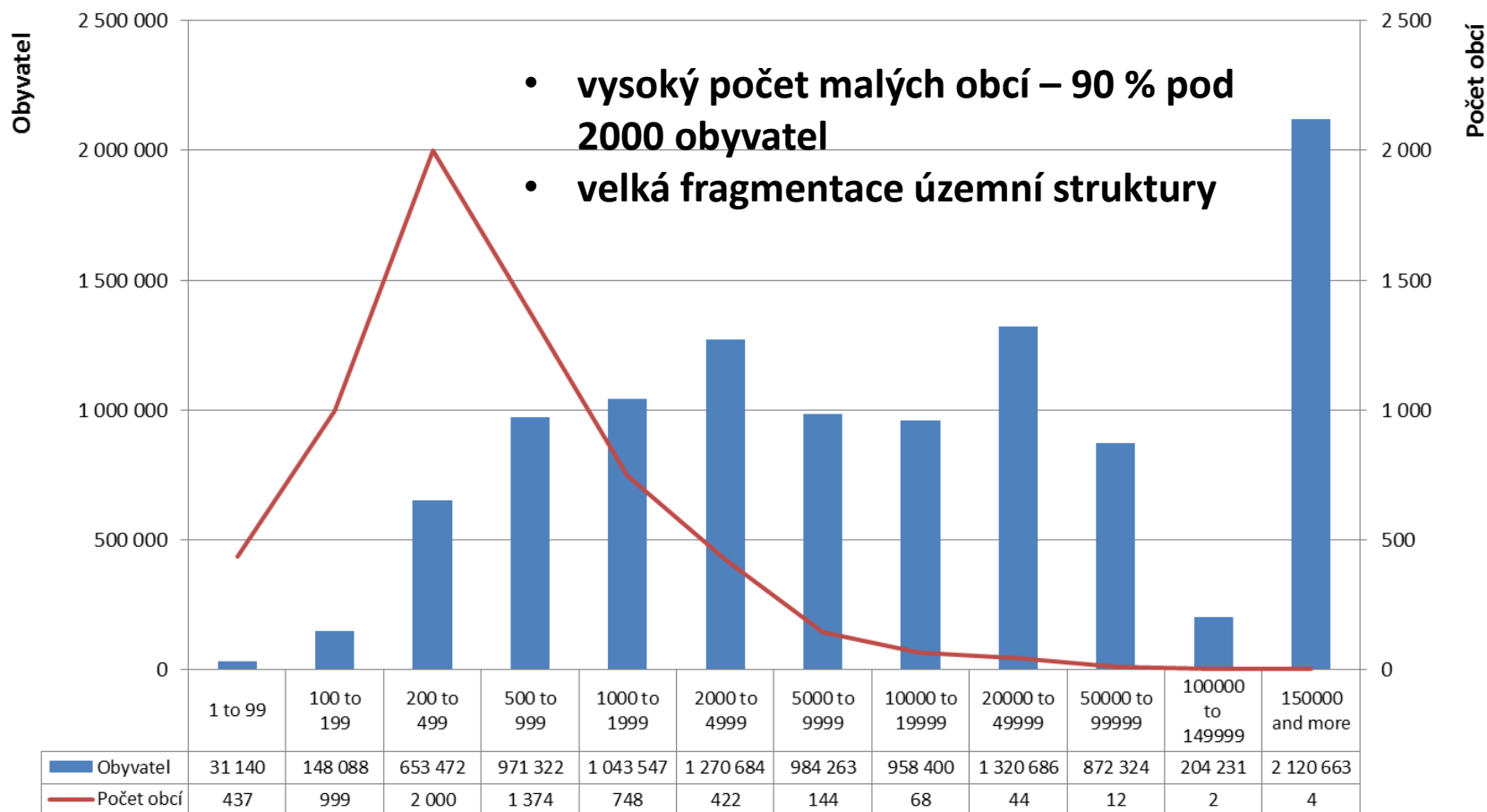
- do r. 1960: 12 krajů + Pražský kraj
- do r. 2000: 7 krajů
- od r. 2000: 13 krajů (oproti r. 1960 navíc Středočeský kraj)

- **hlavní město Praha**

- zajišťuje funkce obce i kraje

Roztříštěná územní struktura obcí

- nejvyšší počet obcí na 1 obyvatele ze zemí OECD
- jedna z nejdražších veřejných správ na světě

Kompetence a jejich financování

Obce jsou samostatně spravovány zastupitelstvem

- **spojený model veřejné správy**
 - **samostatná působnost**
 - vykonávaná prostřednictvím volených orgánů (zastupitelstvo, rada)
 - záležitosti vykonávané v zájmu obce a jejich občanů
 - např. výkon majetkových práv, investice
 - **přenesená působnost (výkon státní správy)**
 - vykonávaná jménem státu obecním úřadem
 - např. pasy, řidičské průkazy, matrika, stavební řízení, ochrana životního prostředí
- **k částečné úhradě výdajů na výkon přenesené působnosti získávají obce příspěvek ze státního rozpočtu**
 - + další zdroj úhrady přenesené působnosti tvoří výnos ze **správních poplatků, pokut, dotací a vlastní příjmy rozpočtů obcí**

- **5 typů obcí:**
 - **základní působnost** (80 % obcí)
 - evidence obyvatel, uzavírání manželství, loterijní povolení, správa místních poplatků
 - ***(obce s matričním úřadem)*** (10 %)
 - ***(obce se stavebním úřadem)*** (3,5 %)
 - **obce s pověřeným obecním úřadem** (188 obcí)
 - matrika, stavební úřad
 - **obce s rozšířenou působností** (205 obcí)
 - občanské průkazy, řidičské průkazy, cestovní pasy
 - živnostenský úřad, sociálně právní ochrana dětí
 - lesní hospodářství, myslivost, rybolov, životní prostředí
 - doprava a silnice

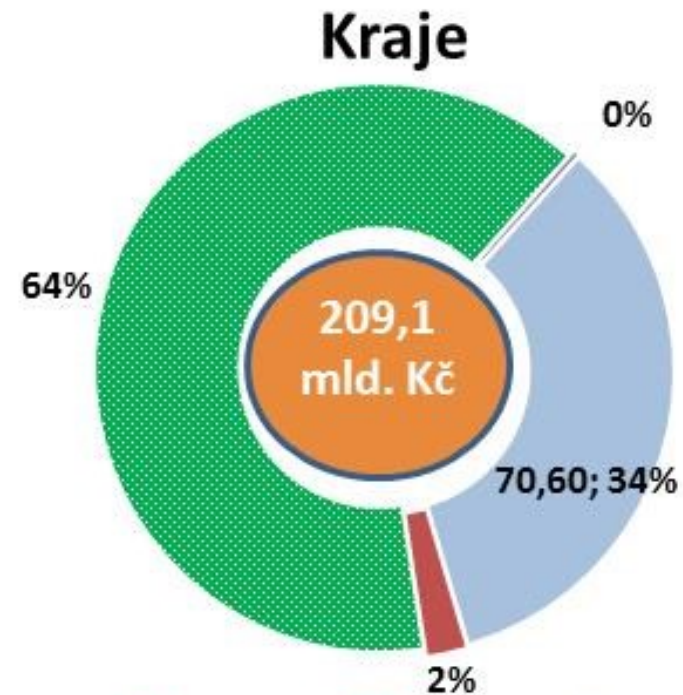
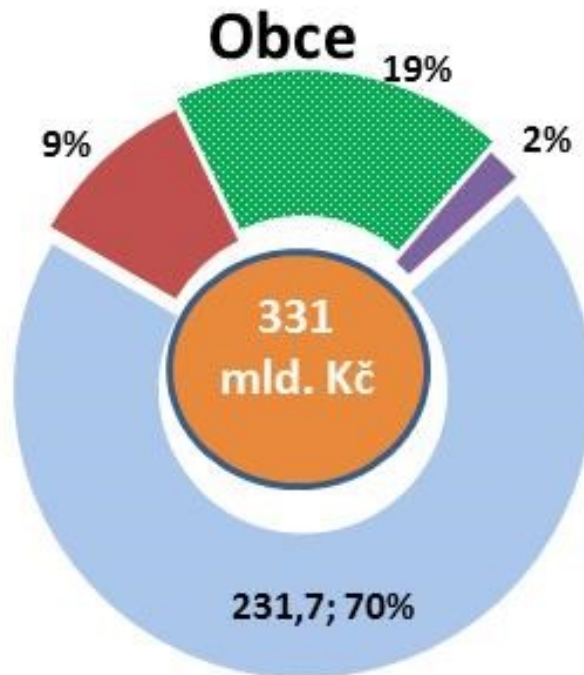

- **Daňové příjmy**
 - podstatná část daná **zákonem** o rozpočtovém určení daní
 - **různé druhy poplatků a odvodů** (správní poplatky a odvody v oblasti životního prostředí) + **výnosy z místních poplatků a podíl na výnosu dani z hazardu v případě obcí**
- **Nedaňové příjmy** – zejména příjmy z pronájmu majetku, příjmy z vlastní činnosti a příjmy z prodeje nekapitálového majetku
- **Kapitálové příjmy** – zahrnují především příjmy z prodeje kapitálového majetku (např. prodej budovy)
- **Transfery** - doplňují vlastní příjmy obcí, mohou být poskytovány např. ze státního rozpočtu, státních fondů, fondů EU
 - investiční
 - neinvestiční

Obce a kraje mají v podstatě shodně definovanou příjmovou základnu, liší se ovšem ve váze jednotlivých druhů příjmů v jejich celkové struktuře

Finanční zdroje obcí a krajů

■ daňové ■ nedaňové ■ transfery ■ kapitálové

Sdílené daně:

- podíl na **DPPO** bez daně placené obcemi a kraji
- podíl na **DPFO**:
 - vybírané srážkou
 - z podnikání (resp. z přiznání)
 - ze závislé činnosti
- podíl na **DPH**

Výlučné daně

- 100 % daň z nemovitých věcí (dle umístění nemovitosti) – pouze obce
- 100 % DPPO placené obcí

Motivační složky – pouze obce

- **1,5%** podíl na DPFO ze závislé činnosti **podle počtu zaměstnanců**, kteří mají v dané obci místo výkonu práce k 1. 12.

Podíly RUD platné od r. 2018

sdílená daň	do r. 2007	2008 - 2011	2012	2013 - 2015	2016	2017	od r. 2018
DPH	20,59%	21,40%	19,93%	20,83%	20,83%	21,40%	23,58%
DPFO (z přiznání)	20,59%	21,40%	21,40%	23,58%	23,58%	23,58%	23,58%
DPFO (záv. činnost)	20,59%	21,40%	21,40%	22,87%	23,58%	23,58%	23,58%
DPFO (vybíraná srážkou)	20,59%	21,40%	21,40%	23,58%	23,58%	23,58%	23,58%
DPPO	20,59%	21,40%	21,40%	23,58%	23,58%	23,58%	23,58%

* kraje mají podíl na výše uvedených daních **8,92 %**

Přerozdělování daní mezi jednotlivé obce

- **rozloha katastrálního území:** 3 %
- **počet dětí MŠ a žáků ZŠ:** 9 %
- **prostý počet obyvatel:** 10 %
- **upravený počet obyvatel:** 78 %
(tzv. postupné přechody - příloha č. 2 k zákonu)
 - koeficienty **velikostních kategorií obcí**
 - koeficienty pro **Prahu, Brno, Ostravu, Plzeň**

Praha	4,0641
Brno	2,2961
Ostrava	2,2961
Plzeň	2,2961

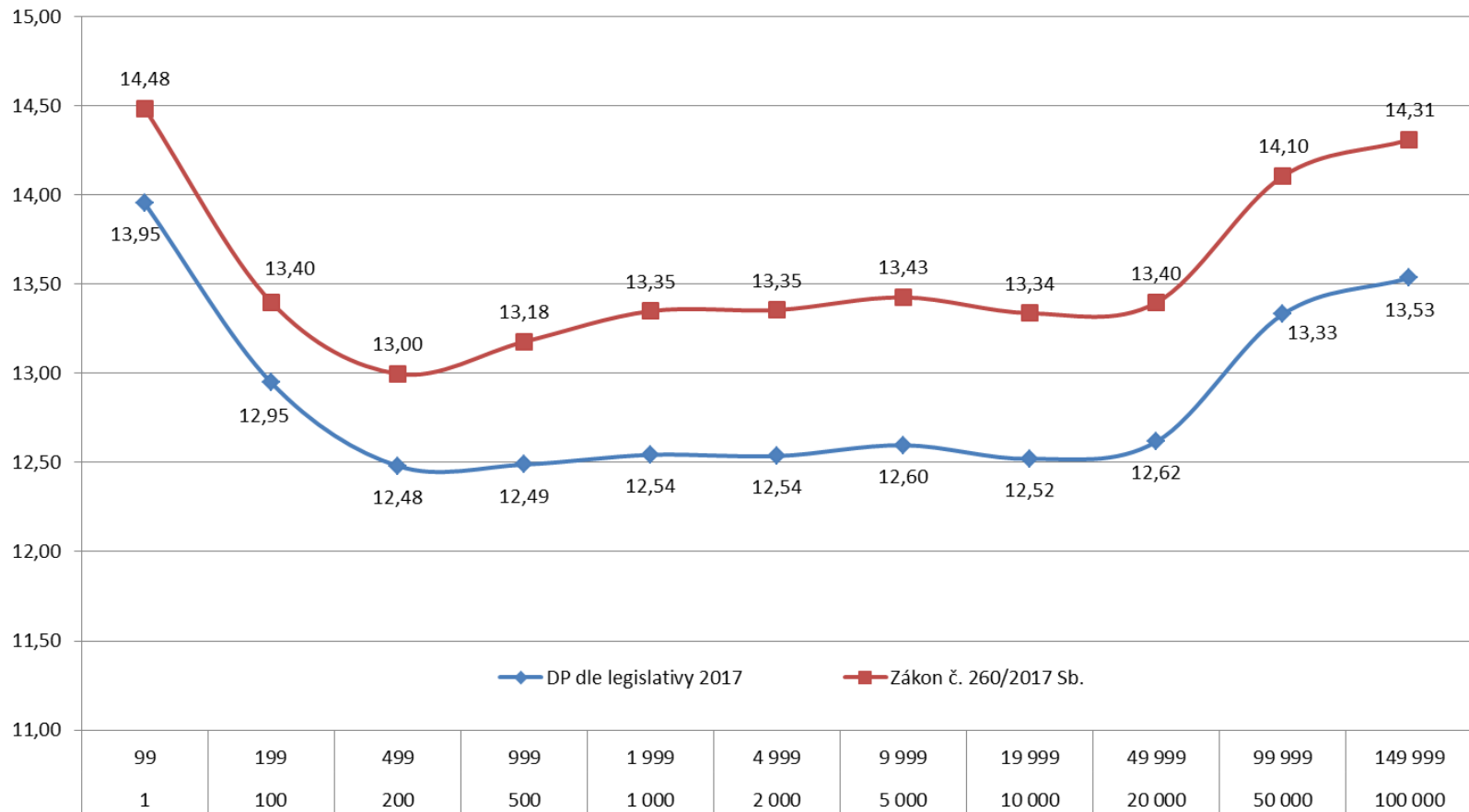
Počet obyvatel	Koeficient postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0 - 50	1,0000	1,000 x počet obyvatel obce
51 – 2 000	1,0700	50 + 1,0700 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 50
2001 – 30 000	1,1523	2 136,5 + 1,1523 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 2000
30 001 a více	1,3663	34 400,9 + 1,3663 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 30 000

Hl. m. Praha dostává daňové příjmy jako obec i jako kraj.

Daňové příjmy na 1 obyvatele podle platného zákona o RUD

Výnos na obyvatele (prům. za kategorií v tis. Kč)

2018

2017

Kategorie dle počtu obyvatel

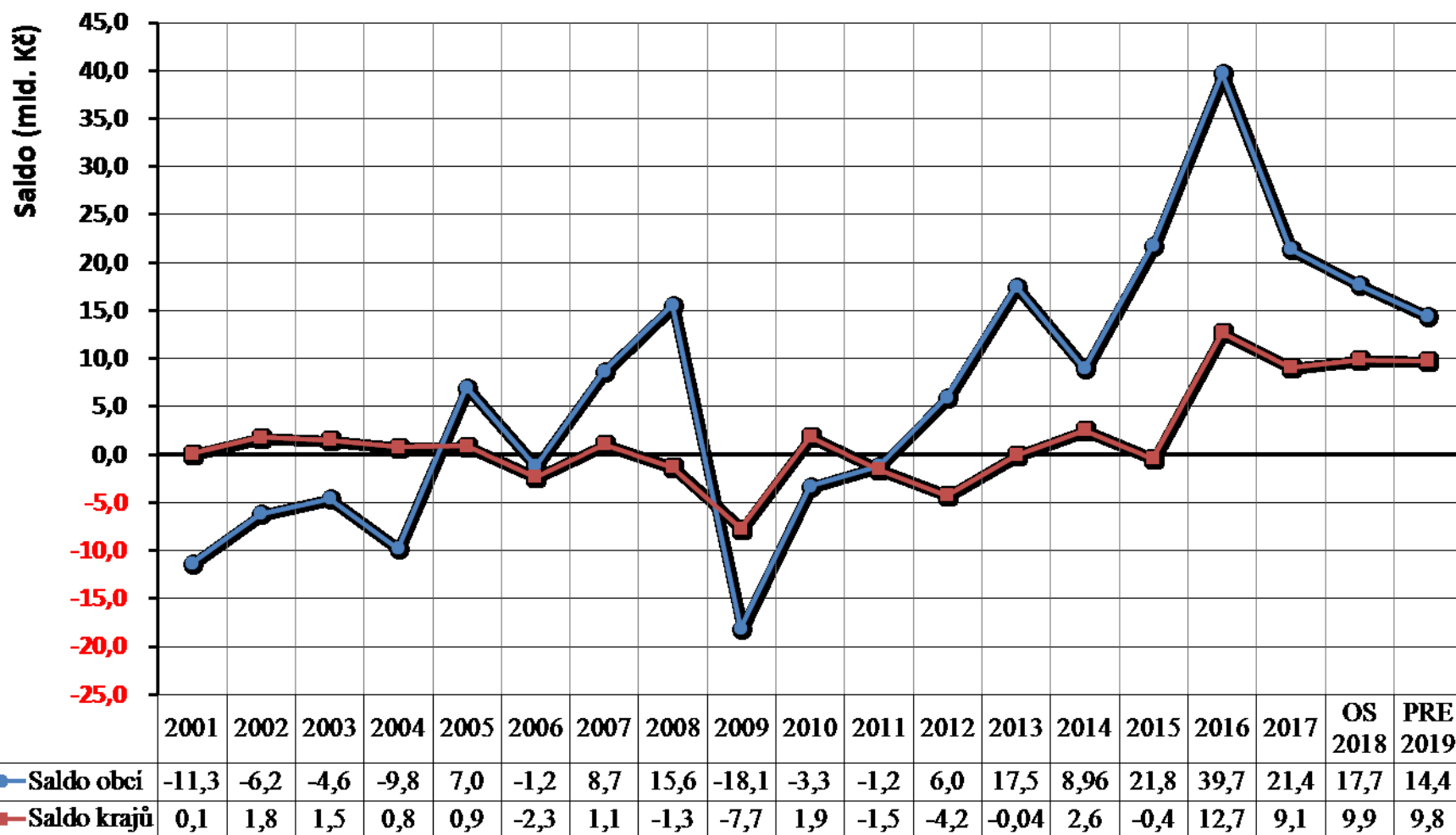
Stav obecních financí

Hospodaření obcí a krajů

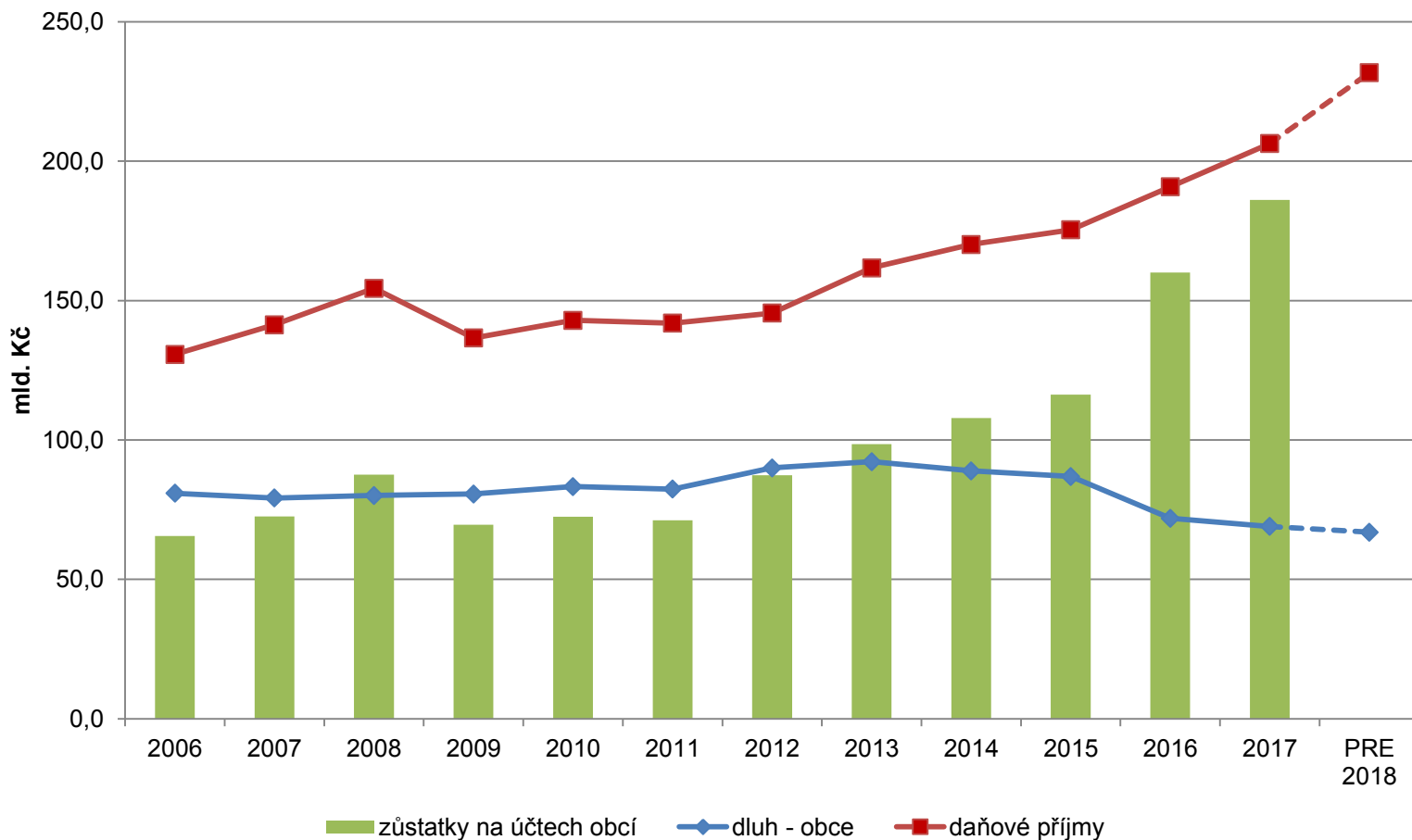
Vývoj salda hospodaření obcí a krajů v letech 2001 až 2019 (v mld. Kč)

Roky

Příjmy obcí výrazně rostou

<i>v mld. Kč</i>	2016	2017	změna
obce (vč. PO)	71,9	69,0	- 4,0 %

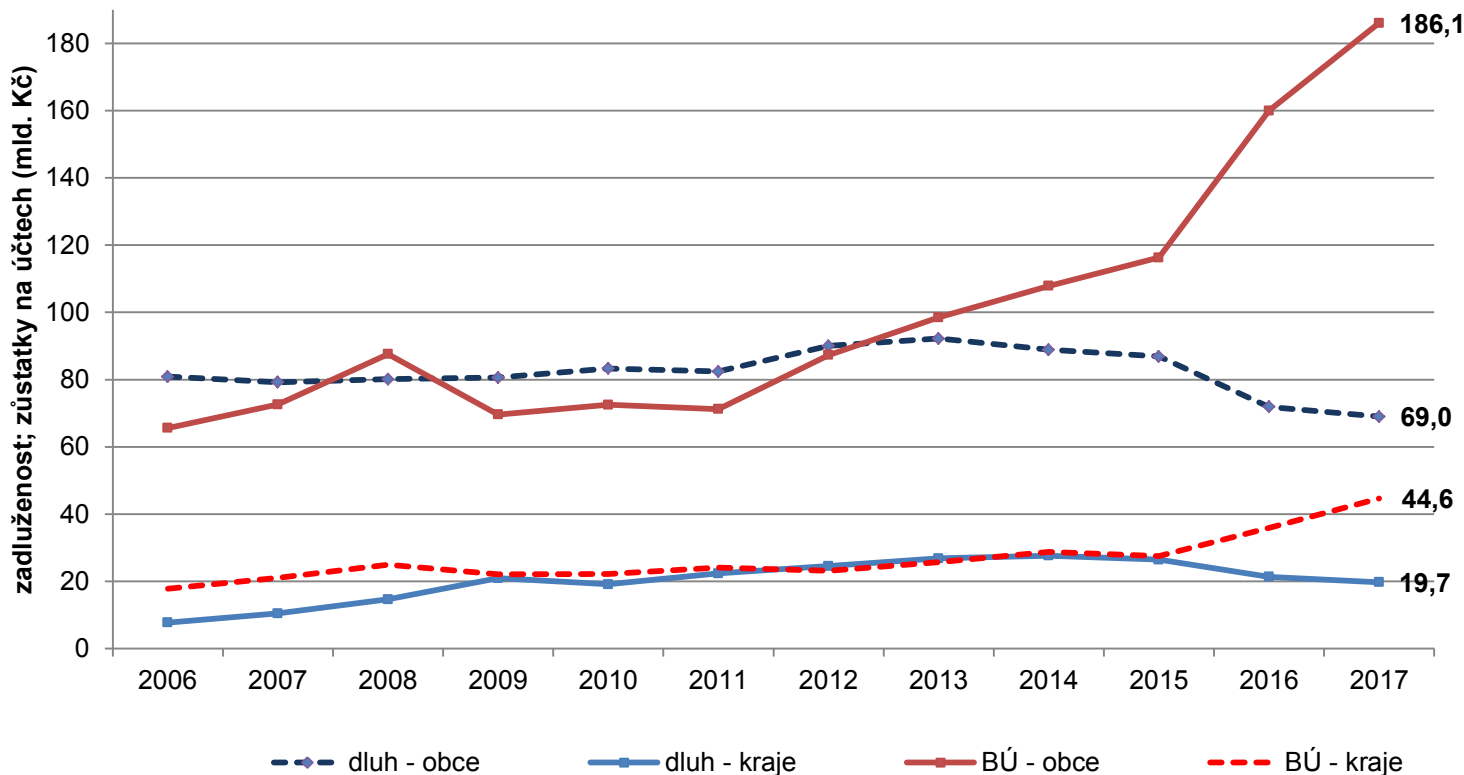

Růst daňových příjmů a výdajů obcí a krajů v r. 2018

v mld. Kč	2017		OS 2018		Index 18/17		Rozdíl 18-17	
	Obce	Kraje	Obce	Kraje	Obce	Kraje	Obce	Kraje
Daňové příjmy	206,3	64,4	231,7	70,6			25,4	6,1
Nedaňové příjmy	29,4	3,6	31,5	4,5	107,1%	125,0%	2,1	0,9
Kapitálové příjmy	6,3	0,3	6,5	0,3	103,2%	100,0%	0,2	0,0
Přijaté transfery	52,2	113,3	61,3	133,7	117,4%	118,0%	9,1	20,4
Příjmy celkem	294,2	181,6	331,0	209,1	112,5%	115,1%	36,8	27,4
Běžné výdaje	205,5	155,2	227,0	174,6	110,5%	112,5%	21,5	19,4
Kapitálové výdaje	67,3	17,3	86,3	24,6	128,2%	141,4%	19,0	7,2
Výdaje celkem	272,8	172,5	313,3	199,2	114,8%	115,4%	40,5	26,6
Saldo	21,4	9,1	17,7	9,9			-3,7	0,8

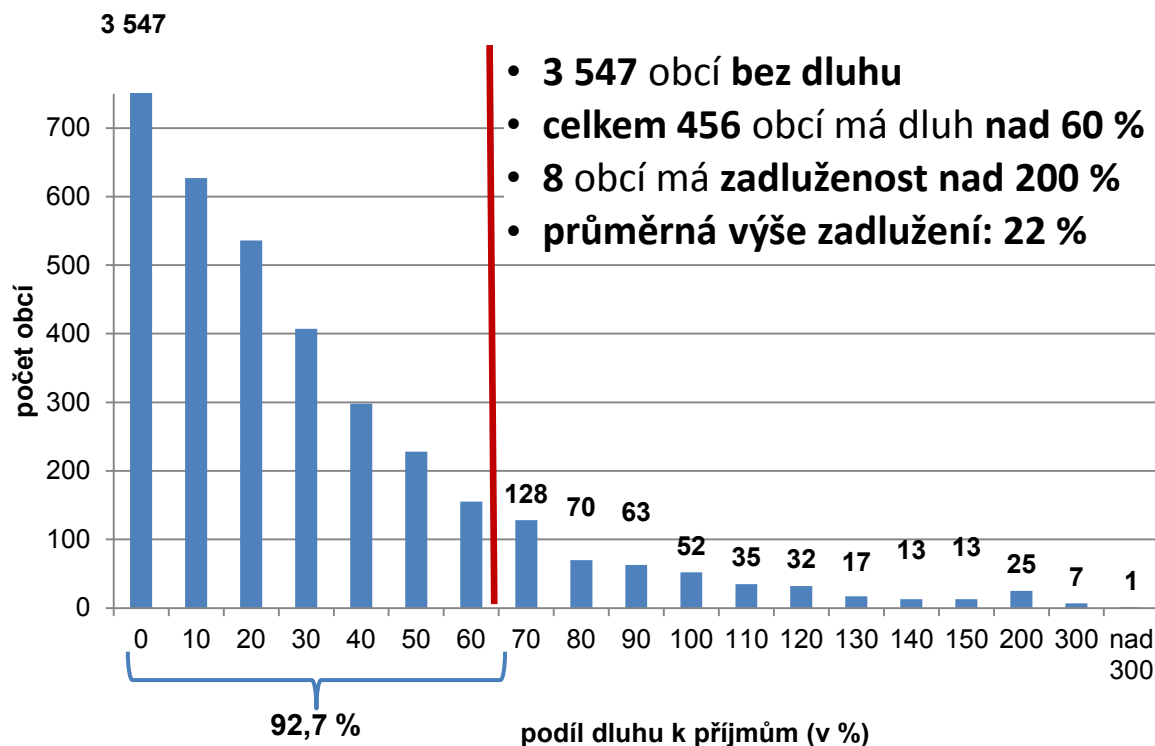
Zadluženost obcí a krajů v letech 2005-2017 (včetně PO)

<i>v mld. Kč</i>	2016	2017	změna	1-6/2018	změna
kraje	21,3	19,7	- 7,5 %	20,5	+ 4,0 %
obce	71,9	69,0	- 4,0 %	67,4	- 2,3 %

Plnění fiskálního pravidla v r. 2017 (zákon č. 23/2017 Sb.)

Středočeský kraj	10,76 %
Jihočeský kraj	0,00 %
Plzeňský kraj	0,00 %
Karlovarský kraj	5,18 %
Ústecký kraj	5,68 %
Liberecký kraj	8,18 %
Královéhradecký kraj	2,64 %
Pardubický kraj	10,57 %
Kraj Vysočina	5,21 %
Jihomoravský kraj	12,55 %
Olomoucký kraj	31,21 %
Zlínský kraj	2,28 %
Moravskoslezský kraj	10,32 %
PRŮMĚR	9,73 %

- souhrnná částka převyšující 60% pravidlo: 3,2 mld. Kč
- min. dluhová služba (tj. 5 % z rozdílu) činí souhrnně 159 mil. Kč

Hlavní město Praha: 29 %

Kam směřovat obecní finance

Nerovnost v rozdělení daňových příjmů

Jaké rozdělení daňových příjmů je spravedlivé?

- podle počtu obyvatel?
- podle velikosti území?
- podle dalších kritérií...?

Co by chtělo Ministerstvo financí

- rovnoměrnější rozdělení sdílených daní mezi jednotlivé obce a kraje
- eliminovat nepřiměřeně vysoké daňové výnosy malé skupiny obcí

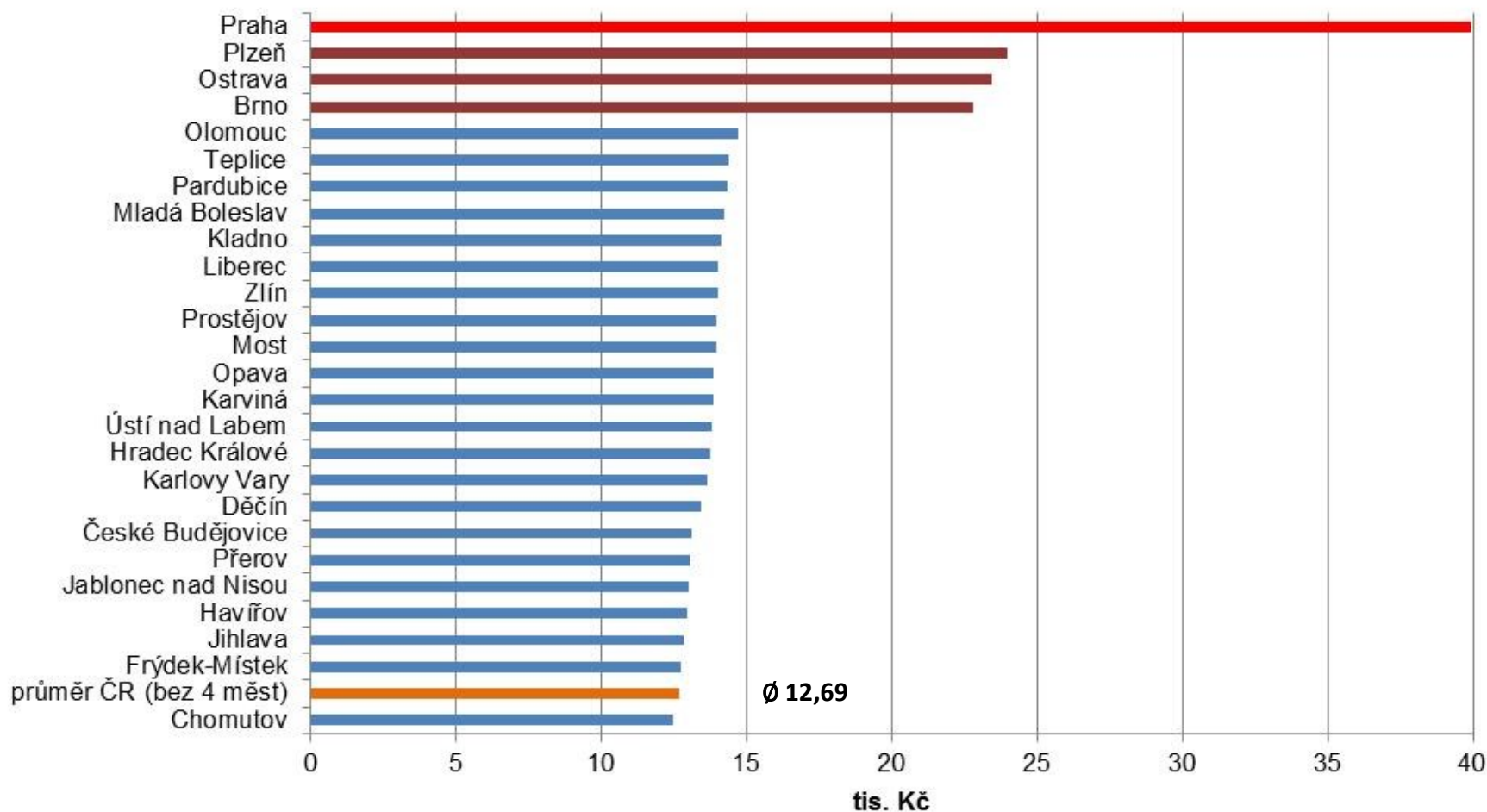
Otázky k řešení

- zvláštní koeficienty Prahy, Brna, Ostravy a Plzně
- rozpočtové určení daně z hazardu z technických her
- existence motivačních prvků v systému RUD

Zvláštní koeficienty čtyř největších měst

RUD / obyvatele

zahrnuje: DPFO, DPPO (bez DPPO za obce), DPH a daň z hazardu

Extrémny způsobené daní z hazardu

v tis. Kč	počet obyvatel	sdílené daně		daň z hazardu	% ze sdílených daních
		výnos na ob.	celkem		
Chvalovice	646			161 082	
Česká Kubice	921	116,84	107 610	94 870	88,16%
Pomezí nad Ohří	248	83,35	20 672	17 565	84,97%
Rozvadov	703	71,41	50 202	39 090	77,87%
Zálesná Zhoř	60	64,82	3 889	2 969	76,34%
Jesenice (u Prahy)	8 992	12,20	109 704	4 682	4,27%
Nučice	2 181	11,55	25 182	189	0,75%
Valašská Bystřice	2 257	12,20	27 530	337	1,22%
Loučovice	1 663	12,62	20 981	135	0,64%
Nechvalice	646			51	0,60%
Tvarožná Lhota	921	11,68	10 761	65	0,60%
Polerady	248	10,90	2 704	89	3,29%
Staré Ždánice	703	11,31	7 953	48	0,60%
Pustina	60	12,43	746	4	0,54%

stav k 31. 12. 2017

Zahrnuje

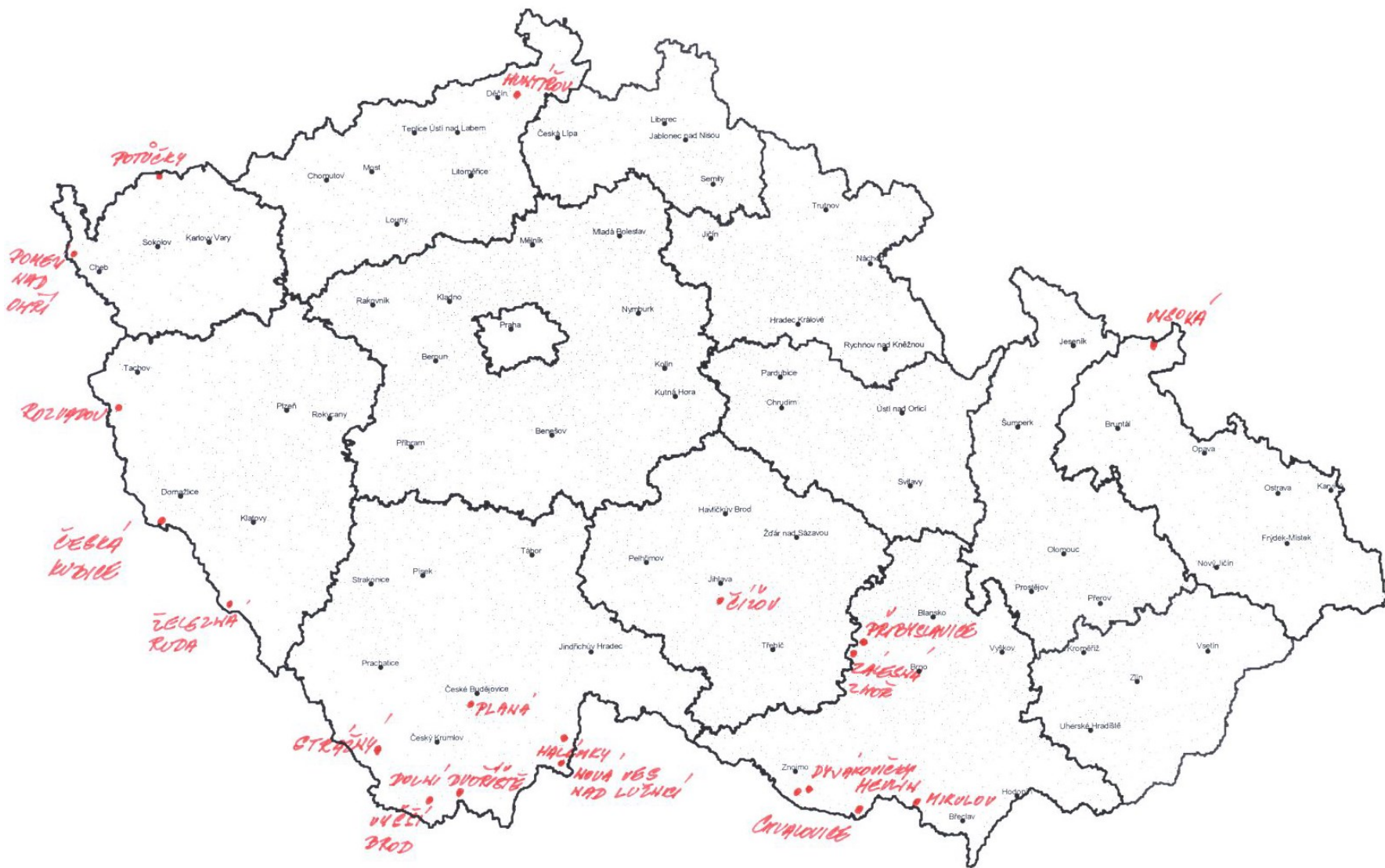
DPFO
DPPO (bez daně placené obcí)
DPH
daň z hazardu

Nezahrnuje

poplatky
daň z nemovitých věcí
DPPO placenou obcí

Nejvyšší výnos daně z hazardu na obyvatele je v pohraničí

Financování přenesené působnosti

- **zdroje financování**
 - příspěvek na výkon státní správy (MF – VPS), správní poplatky, daňové příjmy obcí
- **výkonové financování u vybraných agend**
snaha o větší adresnost příspěvku
 - opatrovnictví (29 000 Kč / opatrovanec / rok)
 - občanské průkazy (118 Kč / ks)
 - jednotná kontaktní místa (15 živnostenských úřadů)

Od roku 2019:

- územní plánování (1 170 Kč / úkon)
- matriky (*reforma financování bude pravděpodobně odložena – bude řešeno při projednávání návrhu rozpočtu v PSP ČR*)

Navyšování příspěvku na výkon státní správy (dle stavu pro PSP)

v mil. Kč

ROKY	OBCE + PRAHA			KRAJE			CELKEM		
	Příspěvek	Procentní meziroční nárůst	Meziroční nárůst	Příspěvek	Procentní meziroční nárůst	Meziroční nárůst	Příspěvek	Procentní meziroční nárůst	Meziroční nárůst
2016	8 329			1 070			9 399		
2017*	9 078	109 %	749	1 141	107 %	71	10 219	109 %	820
2018	9 550	105 %	472	1 197	105 %	56	10 747	105 %	528
2019 (návrh)	10 517	110 %	967	1 317	110 %	120	11 831	110 %	1 084
2020 (návrh)	11 022	105 %	505	1 383	105 %	66	12 405	105 %	574
2021 (návrh)	11 555	105 %	533	1 452	105 %	69	13 007	105 %	602

Celkem 2021-2016

139 % 3 226

136 % 382

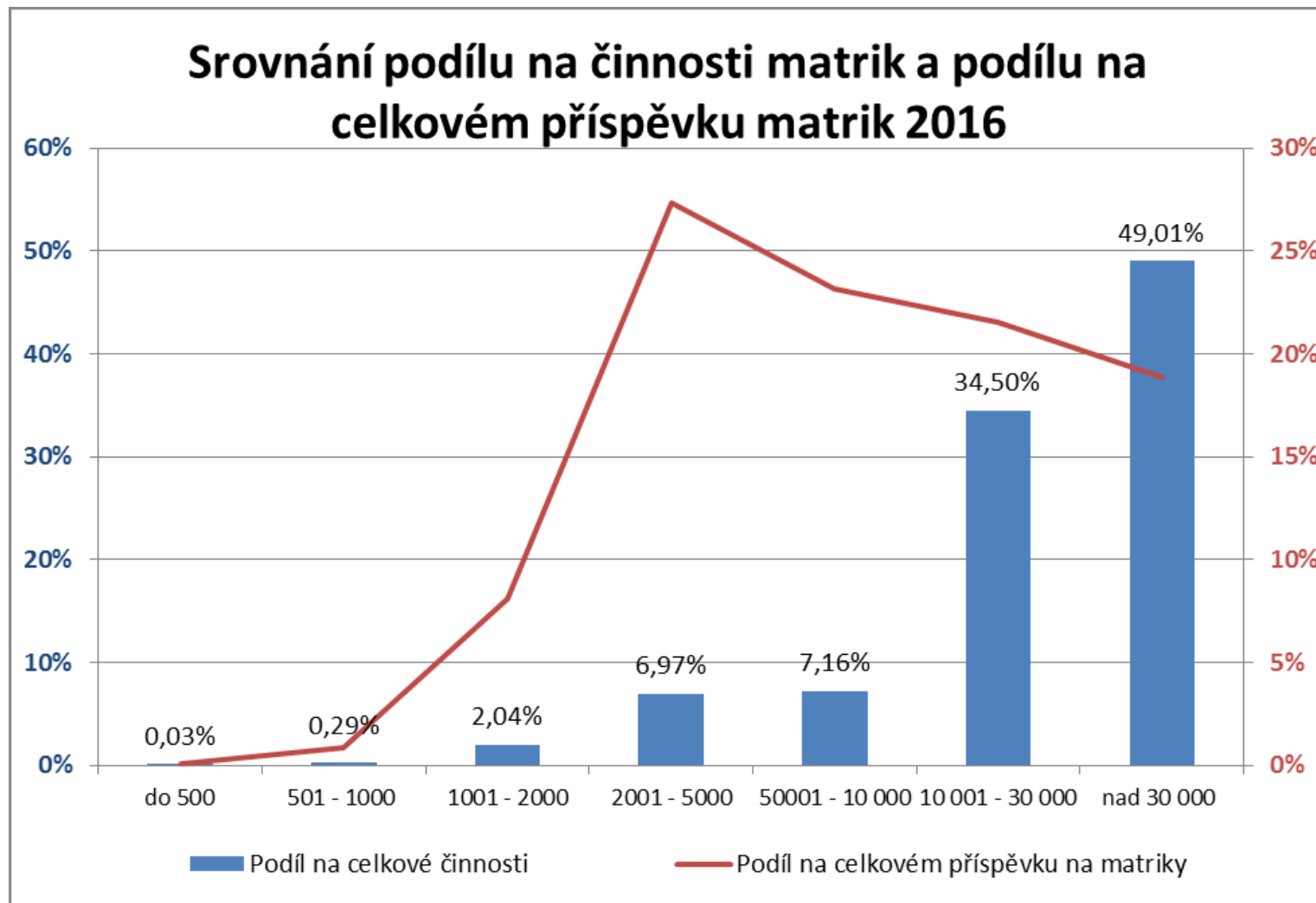
138 % 3 608

Pozn.:

* Zavedení výkonu funkce veřejného opatrovníka (29 tis. Kč / na opatrovance) => navýšení o 350 mil. Kč

Dosud nespravedlivé rozdělení příspěvku na činnost matrik

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Analýza pokrytí nákladů u přenesené působnosti

- v letech 2017 / 2018 provedeno **dotazníkové šetření** v rámci analýzy k strategickému cíli 2.4 **Úprava a optimalizace systému financování přeneseného výkonu státní správy**
- realizátorem společnost **EEIP**
- **snaha o zmapování současného výkonu přenesené působnosti v obcích** – zaměřeno na cca 20 nejdůležitějších agend
- probíhal sběr počtu úkonů, počtu úvazků apod.
- MV předloží analýzu vládě ČR

Děkuji za pozornost

